

Bucz Hunor - Térszínház

Czakó Gábor
Disznójáték

TARTALOM, ISMERTETŐ

Czakó Gábor negyven éve írta ezt a műfajában nehezen meghatározható színpadi művét. 1989-ben a darabhoz írt előljárójában több lehetőséget is megenged:

"Miféle darab a Disznójáték?

Blődli à la commedia dell'arte?

A szöveg rusztikus, parlagi, sehol egy veretes mondat. A szavak ki- és fölcserélhetők, szabad az improvizáció...

Ógörög sorstragédia musicalbe oltva?

A hősök archetípusok, küzdelmük a fátum árnyékában zajlik...

Politikai szatíra?

Bizony, itt disznók csinálnak forradalmat disznómód. Nem a forradalom eszméje a fő gondjuk, nem a jelen és nem a jövő, nem is az élet a jó, a boldogság, hanem a hatalom...

Metafizikai dráma?

Mangalica úr kulcsmondata: »nem gondolja Cornwall úr, hogy van tisztességes halál is?« E kérdés után kezdődik a metafizika tartománya."

Mindez persze a Disznójáték értelmezését is jelenti. Ez a rendezőnek szánt legfőbb utasítás.

Ha blődli, akkor nem több mint csipkelődő, nyelvöltögető esztrádműsor.

Ha musicalbe oltott sorstragédia, akkor műfajparódia is. Az emészthetetlen élettények, a "mint egy rossz álom" szürrealizmusa lesz a cselekmény kohéziója.

Ha politikai szatíra, akkor nem a bolsevizmus, nem a globalizmus és a nem is a terrorizmus, hanem a homo metropolitikus áll a középpontban. Kérdés, vajon az uralkodó elitről szerzett legfrissebb tapasztalatunk groteszk keserűséggé nemesedhet-e? Ha metafizikai dráma, akkor misztérium, az Élet és a Halál vetélkedése. A halál tudásának féktelen félelme és az élet halálon túlmutató értékei versengenek a disznóól kifutóján. Ebben az ólban mindannyian benne vagyunk. Ez az ól a mi anyagi világunk. Törvényszerű-e, hogy úgy pusztuljunk, mint a disznók?

Forrás:

http://www.terszinhaz.hu/e_disznojatek.shtml

Czakó Gábor Disznójátéka a Térszínházban

A drámának azt a típusát, amelyiken nevetni szoktunk, általában tragikomédiának nevezzük, ha azonban mindezeket túl egy görög sorstragédia és a legelképesztőbb abszurditás találkozik egy könnyed musical-szerű dalbetétekkel díszített és ugyanakkor az emberi lét végső kérdéseit már-már a non-sense humor eszközeivel felmutató előadásban, akkor azt első pillanatban nem tudjuk, hogy minek nevezhetjük. Negyven esztendővel ezelőtt egy írói pályája kezdetén járó fiatalember alkotott egy színpadi művet, amelyet aztán 1977-es ősbemutatóját követően többször is műsorukra tűztek színházaink – jelenleg Bucz Hunor rendezésében Óbudán, a Zichy-kastélybeli Térszínház. Ha tehát műfaj-meghatározási problémáink akadnak ezzel a darabbal kapcsolatban, igazunk lehet, de összezavarodásra még sincs ok; a mondanivaló több évtizedes – politikai rendszerektől független – újra és újra fölfedezett aktualitása és a szerző személye bizonyos garanciát nyújtanak afelől, hogy érdemes betérnünk az előadásra.

A Disznójáték nem egy keresetten-bonyolult modern mű, hanem számos jelentésszintet magában foglaló, elsősorban mégis leginkább metafizikai dráma. Metafizika és humor? – úgy tűnik, nem ellentétes fogalmak, és hogy valóban ne legyenek azok, ennek érdekében szükség van egy ilyen kitűnő szöveganyagra és nem utolsósorban egy tisztánlátó rendezőre is. Czakó Gábor írása, színpadra álmódóinak tehetségétől függően mutatkozhat meg számunkra az értelmezés egyre rejtettebb síkjainak felvillantásával. Bucz Hunor úgy készített metafizikai ihletettségű drámai művet, hogy közben, szerencsés módon, nem hagyta el megszokott világunk abszurd terepét sem, a minden szempontból találó és ízléses koreográfia a szereplők szomorú környezetét humorral nemesíti át, szatírikus eszközökkel mutatva be emberi természetünk sötét oldalait, amelyek – kimondhatjuk – éppen metafizikai vakságunkból adódnak. A dráma tehát rólunk szól, a – korszakoktól és helyektől függetlenül – létbe, azazhogy ólba vetett emberekről, akikhez – egy görög sorstragédiát megidéző módon (istenek levágni szánt háziállataiként, ha kimért idejük letelik) – eljön a maszkos böllér-halál. De addig még sok érdekes esemény történik, s ezek két legfontosabb vonása: a Várakozás és a Reménykedés. E két fogalom körül zajlik a darab, cselekmények helyett „Cornwall úr”, „Yorkshire úr” és „Mangalicza úr” (öntudatos sertések) között folyó áramló párbeszédekben és monológokban, akiket, hogy teljes legyen az abszurdba oltott ókori hangulat (az Ősanya és sors-fonó Párka?), az új ivadékokkal várandós kötögető „Koca Anyó” egészíti ki, valamint a Hírnök szerepet betöltő „Kóbor Blöki”. Mindannyian örök emberi tulajdonságok hordozói, karakterek és groteszk szimbólumok egyszerre, az Ól és a Karám, azaz evilágunk teremtményei. Ha fecsegéseiket, indulatoskodásaikat, humoros hatalmi tébolyaikat ismerősnek találjuk, az nem feltétlenül a politikai szatíra eszközeiként került a darabba, noha áthallásukhoz nincs szükség vájt fülekre.

Mint említettük, a dráma negyven esztendeje íródott, de komoly esély mutatkozik rá, hogy pusztán társadalmi-politikai mondanivalóját tekintve negyven vagy négyszáz év múlva is ugyanilyen aktuális lesz, mint manapság. Ha pedig mélyebb jelentésrétegeit szemléljük, akkor természetesen időtlen műnek nevezhető a Disznójáték. És hogy egy rendező melyik szintet hangsúlyozza ki, az már a rátermettségen múlik, miként a Térszínház Bucz Hunor által rendezett, minden igényt kielégítő előadásában, ahol figyelemfelkeltő és ötletes díszletek között (görögös halál és disznó-maszkok, és kismalacokkal díszített takaró, amit Koca Anyó köt éppen...) valóban elsőrangú színészek játékát élvezhettük. Kovács J. István („Cornwall úr”), Nagy Zsolt („Yorkshire úr”), Balázs István („Mangalicza úr”), Szamosvári Gyöngyvér („Koca Anyó”) és Zanotta Vera („Kóbor Blöki”) több mint emlékezetes produkciót nyújtottak, és ne feledkezzünk meg a csattanós vers-betétek alkotójáról, Zászlós Leventéről, valamint a két zeneszerzőről, Selmeczi Györgyről és Emődi Györgyiről sem, akiknek kitűnő dalait (a helyszínen, élő adásban!) egy háromtagú, finom, improvizatív stílusban játszó zenekar kíséri.

Fülöp Dezső

Disznójáték
Czakó Gábor színdarabja a Térszínházban

Aki komolyan akarja venni magát, jó ha tudja, hogy disznóólba érkezett, amint betette a lábát a színházba. Mármint a Térszínházba, Óbudán, a Zichy-kastélyban, ahol a társulat Bucz Hunor vezetésével színre vitte Czakó Gábor Disznójáték című darabját. Az ól színpadnak is nevezhető részén Cornwall úr, Yorkshire úr, Mangalicza úr - persze ártány mind a három, még csak nem is kan disznó, bár büszke sertés - Koca Mama, Kóbor Blöki, és hát, időnként, talán éppen három ízben, a böllérek, talpig feketében. (Ez utóbbiak éppen, hogy csak fel-feltűnnek. Jönnek, s mennek. Távoztukkal rendre eggyel kevesebb ártány röfög az ólban.) A színház azon fertályán, amelyet szerencsésebb viszonyok között nézőtérnek nevezhetnénk, ám most legjobb esetben is csak kifutónak tűnik, ott..., ott meg... a többiek. A többiek, akik jegyet váltottak, hogy a játékot végigélvezve súlyos (legalább másfél mázsás) döntés előtt álljanak: érdemes-e ennyi disznóság láttán megkísérelni az emberré válás nehéz folyamatát? Gondolkodhatnak, mi a helyes válasz a szerző által is a darab kulcsmondataként aposztrofált kérdésre, amely imigyen hangzik Mangalicza úr szájából: "Nem gondolja Cornwall úr, van tisztességes halál is?"

A színészek láthatóan élvezik a dagonyás helyzetet, nagy kedvvel értekeznek a disznóforradalom elméleti kérdéseiről. S a néző is mindvégig jól érezheti magát, miközben kifejtik számára az orbitális disznóságot: hogy az ember (a disznó) vágyainak netovábbja a zaba, a henyélés, de legesleginkább a hatalom. A hatalom, amely megér csalást, árulást, struktúrázást, taktikázást, megalázást s másféle disznóságokat is. A hatalom, csak úgy: értelem, cél, jövő nélkül. A hatalom önmagáért. Van tisztességes halál is? - kérdezi Mangalicza úr? S tisztességes élet? Bár ez utóbbi kérdés csak a jámbor néző fantáziájának terméke, ekkora malacság egyáltalán nem hangzik el a darabban.

Politikai pamflet, kesernyés musical - merthogy zenés az előadás, kitűnő, élő jazztrióval! - keserű kabaré, klasszikus abszurd vagy beatdráma talán Czakó Gábornak a Térszínház által most felújított műve? Talán mindegyik, talán egyik sem, de mindenképpen jó kis darab, jó kis előadás, akár disznóul érzi magát utána a néző, akár valamivel jobban. Esetleg emberül.

szikora - ÚJ EMBER ONLINE

OLVASHATÓ: <http://mek.oszk.hu/04000/04081/#>